

hogyan a tanítás az elismert lélektani törvények határai között maradt és alkalmazkodott-e az ezen törvényeknek megfelelő didaktikai szabályokhoz. A vélemény alapjai tehát a lélektan és logika, ezekhez járul még az etika, amely arra utal, hogy a gyermekeket erkölcsös jellemű személyiségekké neveljük. A helyes oktatás alapfeltétele a tanító önkritikája, amelyhez feltétlenül szükséges a pädagógiai elmélet biztos ismerete. A tanítóképzőben ezt nem szerezheti meg a jelölt és a legjobb tanterv sem adhat óráról-órára terjedő részletes felvilágosítást, azért szükség van arra, hogy a tanító fölöttesei véleményyt alkossanak oktató munkásságáról, de ennek a véleménynek tudományosnak kell lennie, hogy belőle a nevelésügyre haszon hárasmoljék. Teljes órát kell megfigyelni, hogy ez a vélemény helyes lehessen és a megfigyelőnek az óra célján kívül figyelemmel kell lennie az iskolai nevelés egészének céljára is. Azok a főkérdések, amelyek feleletet kívánnak, a következők: 1. Teljesültek-e azok a külső feltételek, amelyek az oktatás zavartalan menetét biztosítják? 2. Milyen a tanulók és a gyermekek magatartása és beszédmódja? 3. Egyenletes volt-e a gyermekek részvétele? 4. Tártyilag helyes volt-e minden? 5. Helyesek voltak-e a kérdések és ügyesen fel tudta-e használni a tanító a gyermekek feleleteit az oktatás folytatására? 6. Jól rendezett menetben vezetődött-e be az új anyag a gyermekek kedélyébe és lelkébe? 7. Megtudta-e nyerni a tanító a tanulók sokoldalú érdeklődését az oktatás anyaga iránt és fenntudta-e tartani? Itt igen fontos szempont a gyermekek önmunkásságának érvényesülése. 8. Milyen célt ért el az óra? 9. Ha azt akarjuk, hogy az oktatásról alkotott vélemény tartós gyümölcsöket hozzon, ép annyi alapossággal és pártatlansággal, mint tapintattal és jóakarattal kell gyakorolni.

*

Az ultranormális gyermek. Gyakran esik szó újabban nemcsak olyan gyermekekről, akik az átlagos szellemi mértéket sem ütik meg, hanem olyanokról is, akik ezen az átlagon felül emelkednek. *William Stern* azt a kérdést veszi fel a *Der Säemann* februári füzetében, hogy miképen viselkedik a pädagógia ezekkel a megkülönböztetésekkel szemben. A gyenge tehetségüekről még csak történt gondoskodás, de a különösen tehetségesekkel eddig vajmi keveset törődünk. Pedig kettős szempont is megkívná ezt. Először is maguknak ezeknek a gyermekeknek a szempontja, akikben különös leendő értékek jelentkeznek; nekünk kötelességünk ezen értékek tényleges kifejlődésén dolgozni. A közösség érdeke pedig azt kívánja, hogy mennél magasabb fejlettségű szellemi vezetőkről gondoskodjunk számára. Erre a feladatra látszanak hivatottaknak az említett gyermekek.

Az átlagon felül állás kriteriumai még nincsenek megállapítva, de bizonyos, hogy ide nemcsak a lángész tartozik, hanem az általános hajlandóságok megnyilatkozásának legmagasabb fokú alakjai is ide sorolandók. A határt természetesen nehéz megvonni. Vannak általánosságban kiemelkedők és olyanok, akik lelkületének határozott oldala mutat különösen erős fejlődést.

Rendszertelenül, egyes esetekben ma is történik valami az ilyen gyermekek érdekében, de nagyon kevés ahhoz, aminek történnie kellene. Az iskola figyelmét el is kerülhetik más irányú képességek, de ha észre is vesz valamit, a közösség érdeke lebeg a szeme előtt, nem a kiemelkedő keveseké. Másrészt mindennapiak azok az esetek, amikor károsan visszaélnék egyes gyermekek rendkívüli képességeivel, amint a csodagyermek példája mutatja. Nem alkalmazkodhatik az iskola azokhoz sem, akiknek egész szellemi alkata felülemelkedik az átlagon. Az ilyen gyermekekre erkölcsileg is káros hatással van az átlaggyermekre számító iskola.

*

Egy amerikai szülői egyesület. A chicagói egyetemmel kapcsolatos School of Education szülői egyesületének 1909. évi elnöki megnyitójában *Charles F. Harding* ismerteti ennek az alig 6—7 éve fennálló egyesületnek a történetét. (*The School Review*, 1910. III.) Élénk színekkel ecseteli, hogy ez a kilencvenes években alakult elemi iskola mennyire nem volt kezdetben tekintettel arra, hogy tanulóit az életre készítse elő és a tanítást kellemessé, könnyűvé tegye számukra. Csak 1900 körül Dewey vezetése alatt tűzték ki ezt a célt és ennek könnyebb megvalósítása végett szervezték az anyai értekezleteket. A gyermekek anyái a hét bizonyos délutánjain összejöttek, hogy megismerjék az iskola módszerét és igényeit és lehetőleg segítségére legyenek a gyermekeik nevelésében fáradozó tanítóknak. Eleinte kevesen voltak, de a fejlődés gyorsan haladt és már 1903-ban megalakult ez a szülői egyesület, amelynek tagjai élénken érdeklődtek az iskola munkája iránt és tőlük telhetőleg részt vettek benne. Más iskolákban már előbb is volt ilyen egyesület, de ez mindent megtett arra nézve, hogy az iskolát különbbé tegye a többinél. Mindjárt az első évben javaslatokkal és kívánalmakkal lép fel. Kívánságainak főcélja mindig a tanulók szociális életének fejlesztése. Kívánságára szervezik a tanulók klubját. Felajánlja anyagi támogatását, hogy különböző célu klubokat lehessen szervezni. Alakultak is vitázó klubok, zenei klubok, táncklubok, kirándulási klubok, stb. Az igaz, hogy pl. a múlt évben az egyesület kb. 4000 dollárral járult a klubok támogatásához. Házi összejöveleteket is rendezett az